748/06

Den 15. maj 2006 blev i sag nr. 67.069:

xxxx xxxxxxxx xxxxxx
xxxxxxxxxxxx x
xxxx xxxxxxx

mod

Danica Pension
Parallelvej 17
2800 Lyngby

afsagt sålydende

k e n d e l s e :

Forsikringstageren, der er omfattet af en arbejdsmarkedspensionsordning i Danica Pension, påstår ved sin advokat selskabet tilpligtet at anerkende, at klagerens erhvervsevne er nedsat med mindst 2/3.

Selskabet har udbetalt halv forsikringsydelse ved tab af erhvervsevne samt fuld præmiefritagelse fra den 15/7 2003 under henvisning til, at klagerens erhvervsevne er nedsat med halvdelen, men ikke 2/3.

I juni 2003 anmeldte klageren - der er født i 1955 - at hun havde betydelige gener efter et fald den 27/6 2000.

Selskabet indhentede speciallægeerklæring af 15/9 2003, der er udarbejdet af professor, dr.med. J.A., der er speciallæge i neurokirurgi. Af speciallægeerklæringen fremgår bl.a.:

"**Uddannelse, arbejde og sociale forhold**

Skoleuddannelse, erhvervsuddannelse og vigtigste arbejdspladser

9. klasse, ingen erhvervsuddannelse.

Har i 26 år arbejdet som på kontoret og som bogholder i egen og ægtefællens virksomhed S. maskinfabrik (17 beskæftiget).

…

Aktuelle skade

Tidspunkt, sted, skademekanisme, opståelsesområde, initiale symptomer og forløb, 1. lægekontakt og behandling, sygemeldinger, arbejde

…

Har ikke været sygemeldt. Symptomerne fortsatte og hun har siden efteråret 2000 forsøgt en række terapier af forskellig art (fysioterapi, akupunktur, kraniosakral terapi, kostvejleder) og går nu til massør x 1 hver 14. dag. Hjemmeøvelser.

Senere tilkomne andre symptomer

Der har siden vedvarende været symptomer på en kronisk muskelspændingstilstand med tilhørende kognitive symptomer sekundært til smerterne.

Nuværende symptomer

Hovedpine næsten dagligt, kommer op fra nakken.

Næsten daglige smerter i nakke og begge skulderåg med vekslende udstråling af sovende fornemmelser i armene, i starten ve. nu også hø.

Vekslende kognitive symptomer i form af træthed, uoverkommelighed, nedsat koncentration, synsforstyrrelser.

Nuværende funktionsniveau (hjemme, fritid, arbejde)

Siden april 2003 gået ned på 1/2 tid hvilket har aflastet symptomerne noget. Kan ikke støvsuge, tømme opvaskemaskine, gøre havearbejde (ægtefællen hjælper), må have hjælp til at bære indkøb.

Vurdering af stationær tidspunkt, forløb i forhold til behandling, evt. fortsat bedring, er behandlingsmulighederne udtømt

Der må forventes en gradvis bedring. Der kan ikke angives specifik behandling. Behandling hos terapeut må nedtrappes. Selvøvelser, analgetika ved behov, opretholdelse af alm. daglige aktiviteter så godt som muligt, afslapning.

Skadens betydning for erhvervsevne

Nedsat tærskel for stress og belastning. Har kunnet passe sit arbejde hidtil i form af afvekslende kontorarbejde med mulighed for selv at sætte tempo og indskyde hvilepauser (siden april 2003 s.a. på 1/2 tid).

…

Konklusion

…

Varige mén

Ja, vil formentlig altid have bestående tendens til nakke-skuldersmerter med spændingshovedpine

Erhvervsevnetab

Bør ikke forekomme på lidt længere sigt, men det lyder som om hendes belastning og pligtfølelse på virksomheden var for omfattende. Med aflastning burde arbejdsevnen i virksomheden være opretholdelig.

Andre specifikke spørgsmål fra forsikr.selskabet

Helbredsressourcer og begrænsninger

Gode ressourcer og kun få begrænsninger ved passende aflastning i hidtidige beskæftigelse.

Få ressourcer og flere begrænsninger på arbejdsmarkedet (sårbar for højt tempo og stress og fysisk belastende arbejde).

I skrivelse af 3/10 2003 til klageren meddelte selskabet afslag på forsikringsdækning, idet selskabets lægekonsulent vurderede, at hendes generelle erhvervsevne var nedsat med mindre end halvdelen i et job, der ikke er psykisk og fysisk belastende. Som begrundelse for denne vurdering havde lægekonsulenten bl.a. lagt vægt på, at klageren havde arbejdet på fuld tid i 3 år efter ulykkestilfældet, og at der var få helbredsmæssige begrænsninger, hvis hun undgik overbelastning.

Klageren var ikke umiddelbart indstillet på at acceptere denne vurdering, hvilket hun meddelte i skrivelse af 29/10 2003 til selskabet. Skrivelsen indeholdt bl.a. klagerens egen vurdering af den generelle erhvervsevne, hvor hun kom med udførlige bemærkninger til skadeforløbet samt oplysninger om arbejdstid. Hun fremkom med en forklaring på, hvorfor hun trods alt havde forsøgt at arbejde som medhjælpende hustru i mandens egen virksomhed i en længere periode efter skadens indtræden. Samtidig henviste hun til, at der havde været en række meget tragiske familiære omstændigheder, som havde gjort, at hun havde følt sig nødsaget til at forsøge at arbejde fuldt ud og være fuldt til rådighed for familien, idet andre havde haft meget stort behov for hende. Efter de familiæ-

re omstændigheder var bragt til ro, fremgår det, at klageren og hendes ægtefælle havde forsøgt at foretage nyansættelser samt andre løsningsmodeller for om muligt, henset til netop det selvstændige element, at bevare hendes tilknytning til det tidligere arbejde, men klagerens gener fortsatte med at stige støt, og hun blev deltidssygemeldt i april 2003. Endelig fremkom klageren med en længere beskrivelse af dagligdagen såvel arbejdsmæssigt som privat. Skrivelsen var vedlagt en opgørelse af arbejdstimer, som også var fremsendt til H. Kommunes dagpengeafdeling.

Endvidere fremlagde klageren en speciallægeerklæring af 13/1 2003, der er udarbejdet af overlæge N.B.J., der er speciallæge i neurologi på Privathospitalet D. Af speciallægeerklæringen, der er indhentet af Arbejdsskadestyrelsen, fremgår bl.a.:

> "**Konklusion**
>
> …
>
> Patienten har symptomer på et whiplash-syndrom og der er efter mit skøn ikke tvivl om sammenhæng mellem symptomerne og traumet den 27. juni 2000. Der er ingen oplysninger om forud bestående lidelser, der kan have forværret eller haft indflydelse på forløbet."

Selskabet indhentede ny speciallægeerklæring af 26/2 2004, der er udarbejdet af cand.psych. T.J. på Privathospitalet D. Af speciallægeerklæringen fremgår bl.a.:

> "AKM har sammen med ægtefællen drevet selvstændig virksomhed siden 1977, hvor hun har taget sig af regnskab og de kontormæssige opgaver. Virksomheden er blevet udvidet i flere omgange, og parret fortæller, at de har været vant til og har sat pris på at lægge en omfattende arbejdsindsats i virksomheden. …
>
> Den neuropsykologiske undersøgelse viser tegn på forringet opmærksomhed og en lidt svingende problemløsningsevne. Testbilledet er forventeligt på baggrund af det længerevarende forløb med vedvarende smerter, hovedpine og hurtig udtrætning, foruden at det svarer til det kognitive klagebillede. Der foreligger aktuelt en ikke ubetydelig begrænsning af arbejdsevnen i kraft af de fysiske gener og deraf følgende udtrætning og forringet kognitivt funktionsniveau. De fundne kognitive gener findes i denne sammenhæng sekundære og af forholdsvis beskedent omfang.

De aktuelle gener må forstås i sammenhæng med AKM's personlighed. Det fremgår, at AKM efter uheldet i lighed med tidligere har prioriteret sine arbejdsopgaver højt - i lange perioder på bekostning af naturlige forebyggende hensyn til sin somatiske og psykiske tilstand. Der tegnes et billede af en yderst pligtopfyldende person, som gennem mange år har været vant til at tilsidesætte personlige behov til fordel for det arbejdsmæssige - også i situationer hvor der ikke har eksisteret noget ydre pres.

Prognostisk vil der over en længere periode formentlig kunne opnås et forbedret funktionsniveau, som dog vil være betinget af, at AKM i langt højere grad formår at tage forebyggende hvil og hensyn. Der foreligger umiddelbart to muligheder for at skabe en sådan ændring;
1) at der etableres et samtaleforløb med en psykolog med henblik på, at AKM bearbejder kravene til sig selv i arbejdsmæssige sammenhænge. Og/eller
2) at man samarbejder med AKM om løbende at fastlægge arbejdsomfang og -tider nøje samt om tilrettelæggelse af hvil og pauser, idet man tilstræber at forebygge symptomudviklingen."

I skrivelse af 17/3 2004 til klageren meddelte selskabet, at selskabets lægekonsulent nu vurderede, at hendes generelle erhvervsevne var nedsat med mellem halvdelen og 2/3. Hun var således berettiget til halv præmiefritagelse og halv udbetaling ved tab af erhvervsevne fra karensperiodens udløb den 15/7 2003 til den 1/4 2005. Af tekniske årsager bevilgede selskabet imidlertid hel præmiefritagelse.

Klagerens advokat og selskabet førte herefter yderligere korrespondance, hvor advokaten bl.a. henviste til ressourceprofilen fra H. Kommune, hvoraf det bl.a. fremgår, at klageren alene var i stand til at arbejde 12-16 timer om ugen på grund af de udtalte helbredsmæssige problemer.

Efterfølgende blev klageren bevilget fleksjob i ægtefællens virksomhed med 2/3 løntilskud.

I skrivelse af 19/8 2004 til klagerens advokat meddelte selskabet, at selskabets lægekonsulent vurderede, at klagerens generelle erhvervsevne var nedsat til halvdelen, men ikke 2/3. Videre oplyste selskabet, at klageren var berettiget til præmiefritagelse og halv udbetaling ved tab af erhvervsevne frem til forsikringens udløb den 1/6 2022.

Forsikringsselskabet Topdanmark A/S, hvor klageren har tegnet ulykkesforsikring, indhentede speciallægeerklæring af 27/8 2004, der er udarbejdet af overlæge J.A., der er speciallæge i neuromedicin på Privathospitalet D. Af speciallægeerklæringen fremgår bl.a.:

> "Aktuelle gener
>
> …
>
> Efter at hun er kommet på flexjob 12-15 timer og ugen, føler hun, at hun har fået det lidt bedre, men føler faktisk, at de 12-15 timer er i overkanten af, hvad hun kan klare arbejdsmæssigt.
>
> …
>
> Konklusion
>
> …
>
> Der er nu gået 4 år fra uheldet, og der synes således at være betydelige varige mén efter uheldet, og erhvervsevnen er ligeledes nedsat, således at hun nu har et flexjob. Hun har gennemgået mange former for fysikalsk behandling, både fysioterapi, kraniosakralterapi, forskellige former for alternativ behandling og har et øvelsesprogram, hun dyrker hjemme. Der synes ikke at være yderligere behandlingsmuligheder, og tilstanden skønnes stationær."

I skrivelse af 9/12 2004 til klagerens advokat anførte klagerens egen læge K.H. følgende:

> "… vil gerne præcisere, at min patient stadig har symptomer efter faldtraumet d. 27.06.00.
>
> Pt. har smerter i nakke, hø. skulder og arm med ledsagende hovedpinetendens.
>
> Desuden tendens til synsforstyrrelser og kvalme.
>
> Min pt. har ligeledes svie i nakken og omkring skulderbladene.
>
> Der findes ikke yderligere behandlingsmuligheder, og tilstanden er stationær."

I skrivelse af 27/1 2005 til selskabet anførte klagerens advokat bl.a.:

> "Det kan oplyses, at min klient grundet en faldulykke er overgået til fleksjob, hvor hun alene er i stand til at arbejde 12-14 timer ugentligt.
>
> Før faldulykken var min klients månedlige indkomst ca. kr. 36.000,00, medens den efterfølgende er blevet reduceret senest til kr. 21.000,00 om måneden.
>
> Hertil ydes der fra kommunen 2/3 løntilskud svarende til ca. kr. 15.000,00 månedligt.
>
> Min klients erhvervsevne synes således på nuværende tidspunkt at være nedsat med 2/3 …"

Selskabet indhentede herefter yderligere oplysninger hos H. Kommune.

I skrivelse af 16/4 2005 til klagerens advokat meddelte selskabet, at selskabets lægekonsulent fortsat vurderede, at klagerens generelle erhvervsevne var nedsat til halvdelen, men ikke til 1/3 eller derunder. Ifølge selskabets lægekonsulent var der ikke fremkommet yderligere eller nye lægeoplysninger, der kunne dokumentere, at klagerens generelle erhvervsevne var nedsat til 1/3 eller derunder. Videre henviste selskabet til, at der anvendes forskellige vurderingskriterier ved kommunens vurdering af arbejdsevne i forhold til et konkret fleksjob og ved selskabets vurdering af den generelle erhvervsevne. Selskabet anførte endvidere, at der ikke var uenighed om, at klagerens helbredsmæssige forhold medførte begrænsninger i forhold til visse jobfunktioner, men ud fra en ren lægelig vurdering begrundede lidelsen i sig selv ikke et erhvervsevnetab på 2/3 eller mere.

Klagerens advokat har herefter indbragt sagen for nævnet. Af klageskrivelsen fremgår bl.a.:

> "Det er klagers opfattelse, at der er dokumentation for, at klagers erhvervsevne allerede i 2003 var nedsat med 2/3.

Der er fremlagt behørig dokumentation herfor fra såvel lægelig som fra kommunal side.

Det gøres også gældende, at den vurdering, som indklagede har forelagt i bilag … skal foretages, nemlig en rent lægefaglig vurdering ikke har støtte i forsikringsbetingelserne, idet der også i øvrigt skal foretages en vurdering af sagens omstændigheder.

Det forhold, at det har været muligt at etablere et fleksjob i ægtefællens virksomhed har så at sige været en 'heldig' omstændighed for min klient. På baggrund af de beskrevne gener samt ikke mindst beskrivelsen af min klients jobfunktion, vil det fremgå, at klager har så særlige individuelle og gunstige arbejdsvilkår, at det næppe vil kunne etableres noget andet sted. Der tages ekstremt hensyn til klager, der således i det hele selv kan tilrettelægge hverdagen, og dermed holde de pauser, hun har behov for, og det gøres gældende, at dette også er et argument, der skal indgå i den samlede vurdering af klagers arbejdsevne. Sammenholdes dette desuden med en vurdering af klagers tidligere arbejdsmæssige formåen, hvilket langt oversteg 37 timer ugentlig gøres det yderligere gældende, at en daglig arbejdstid på 2 - 3 timer ligeledes begrundet et erhvervsevnetab på minimum 2/3."

I skrivelse af 15/7 2005 til nævnet har selskabets advokat bl.a. anført:

"Det er selskabets opfattelse, at det forhold at klager er ansat i fleksjob med 2/3 løntilskud ikke kan sidestilles med, at klager har et generelt erhvervsevnetab i forsikringsbetingelsernes forstand på 2/3. Jeg skal i den forbindelse henvise til artiklen 'Ingen automatik mellem fleksjob og private ordninger' i tidsskriftet Forsikring, maj 2005.

Selskabet skal på baggrund af en fornyet vurdering fastholde, at klagers generelle erhvervsevnetab indenfor ethvert erhverv er mellem 1/2 og 2/3, hvorfor klager som bevilget er berettiget til 1/2 udbetaling af forsikringsydelse ved tab af erhvervsevne fra 15. juli 2003. Som meddelt er klager bevilget fuld præmiefritagelse fra 15. juli 2003, hvorfor parterne ikke ses at være uenige for så vidt angår præmiefritagelsen."

Klagerens advokat har i skrivelse af 19/10 2005 til nævnet fastholdt, at klageren ikke er i stand til at arbejde mere end 10-15 timer ugentligt til trods for, at der bliver taget alle tænkelige skånehensyn i det etablerede fleksjob. Advokatens skrivelse var vedlagt en udtalelse af 28/9 2005 fra klagerens egen læge K.H., hvoraf det bl.a. fremgår:

"Før traumet var min patient rask.

Efter traumet har hun haft vedvarende gener med smerter i nakkeskulderåget, specielt ud over højre skulder og sovende fornemmelse i hånden.

Har ligeledes daglig hovedpine og får let synsforstyrrelser og kvalme. Min patient er almen træt og har problemer med koncentration og indlæring.

Patienten er ansat i ægtefællens virksomhed bl.a. som regnskabsansvarlig. Indtil faldtraumet havde hun en arbejdstid, som væsentligt oversteg 37 timer om ugen.

Aktuelt er hun kun i stand til at udføre 2-3 timers arbejde dagligt, og det under forudsætning af, at hun kan tage de pauser, som er nødvendige. Jeg finder derfor min patients erhvervsevne i et hvert erhverv reduceret til under 1/3."

Pensionsaftalen indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

"**§ 7 Dækningernes omfang**

7.1. Obligatoriske gruppedækninger

A. Kollektivforsikring ved tab af arbejdsevne

Der er etableret en kollektiv forsikring ved tab af arbejdsevne på 20% eller 40% af funktionærens pensionsgivende løn, dog højst 208.000 kr. (1999).

Forsikringen kommer til udbetaling, såfremt funktionæren inden den aftalte ophørsalder på grund af sygdom eller ulykkestilfælde har fået nedsat sin arbejdsevne til 1/3 eller derunder af den fulde arbejdsevne udover 3 måneder.

Forsikringen udbetales månedligt forud med 1/12 af den årlige ydelse. Udbetalingen fortsætter, så længe tilstanden varer, dog længst til den aftalte ophørsalder eller dødsfald forinden.

Hvis funktionærens arbejdsevne bliver nedsat til 1/2 af den fulde arbejdsevne, udbetales halvdelen af forsikringen på tilsvarende måde.

…

7.4. Fritagelse for betaling af pensionsbidrag

En funktionær, der på grund af sygdom eller ulykkestilfælde har fået nedsat sin arbejdsevne til 1/3 eller derunder af den fulde arbejdsevne, kan opnå fritagelse for betaling af pensionsbidrag (præmiefritagelse). Fritagelsen gælder fra den dag, tilstanden har varet uafbrudt i 3 måneder.

Nedsættes arbejdsevnen til mellem 1/2 og 1/3 af den fulde arbejdsevne, kan der opnås fritagelse for betaling af halvdelen af pensionsbidraget (1/2 præmiefritagelse)."

Nævnet udtaler:

Efter de foreliggende helbredsoplysninger og oplysningerne om, hvilket arbejde klageren rent faktisk har præsteret i fleksjob, finder nævnet ikke grundlag for at kritisere, at selskabet har anset hendes erhvervsevne nedsat med halvdelen, men ikke med 2/3.

Derfor

b e s t e m m e s :

_____

Klagen kan ikke tages til følge.

Poul Sørensen
formand